

HEL VETIAE

NOVA DESCRIPTIO. Rhetiam & Heluetiã tibi offert hæc tabula, lector studiose, ut nouissime à clarissimo uiro Aegidio Tschudo est descripta. Habet autẽ uera & antiqua Rhetia locum in Lepontijs alpihus, iuxta utranq; Rheni originem, includens omnes circumiacentes ualles & montes, quorum multi procurunt ad eum usq; locum, ubi uterq; Rheni riuus in unum coalescit fluuium. Est autem inter hos duos Rheni riuos, haud procul à posteriori Rheno, supra uero utriusque amnis coitum spatio pedestris itineris, quod media hora confici potest, campus quidam pulcher, cui imminet collis in suo uertice arcem gestans celebrem & peruetustã, nomine Rhetia, quod hodie Germanica lingua uocatur Ratzuns, & coniectura magna est, illud olim à primis Rhætis, postquam Italia finibus excefferant, & horrendos alpinos montes occupauerant, extructum. Fuit & alia peruetusta arx in regione illa, quæ modo in ruinis iacet, appellata olim Rhetia alta, hodie aut corrupto uocabulo uocatur Rhealt, distatq; à Ratzuns itinere pedestri duarum horarum et dimidię. Postquam autem Rheti in asperis illis locis aliquandiu confederunt, facti sunt ex loci asperitate bellicosi & animosi, studueruntq; dittonem suam propagare ultra Alpes usq; ad Comum, Veronam & Tridentum, citra autem Alpes usq; ad lacum Riuanum, quem uulgo Vuallensee uocant, & ad Brigantium, ubi initium est Podamici lacus. Heluetiorum regionem Cæsar describit tribus hisce limitibus, Rheno Rhodano & Iura monte. Errãt ergo qui Alsatiã audent dicere Heluetiam. Mons Iura hodie multa habet nomina: incipitq; propè oppidulum Brug ad Arolam flumẽ, ubi Bœtzberg dicitur, deinde rectã uersus occasum ad Salodorum progreditur, ubi hodie Houenstein dicitur. Deinde ad Biel oppid. & ad Nouum castrũ, tandemq; deflectit Geneuam usq;. Porro hodie tota Heluetiorum democratia siue regio in XIII. ciuitates est diuisa (uulgius angulos uocat, & Franci Contones) quarum nomina, ut publicè in concilijs sedent, hæc sunt: Tigurum, Berna, Luceria, Vria, Suicia, Syluania, Tugium, Clarona, Basilea, Friburgum, Salodorum, Schaffhusia, ac Abbatiscella. Vndecim tamen duntaxat intra ueros regionis Heluetiæ limites concluduntur. Basilea enim non in Heluetijs, sed in Sequanis iacet & Schaffhusia in Germania. Porro ex his tredecim, Vria, Suicia, Syluania, Clarona, ac Abbatiscella, non sunt oppida, sed uicorum conuentus, æquata omnium libertate, & ab his, maxime Vris, Suicis ac Syluanis, Heluetiorum nostra ætate libertas est orta. Ipsi tamen multis oppidis ac arcibus imperant, contrario atque in alijs regionibus, more. Hæc Henricus Glareanus.